

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου «Σύμφωνο Συμβίωσης»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Α' Επί της αρχής

1. Στην Ελλάδα, αν και το ποσοστό των παντρεμένων επί του συνόλου των ζευγαριών που συμβιώνουν είναι, μαζί με αυτό της Ιρλανδίας, ένα από τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο αριθμός των ελεύθερων ενώσεων αυξάνεται συνεχώς. Διότι, όπως έχει επισημανθεί, ο γάμος σήμερα αποτελεί συνήθως περισσότερο το επιστέγασμα ενός προγενέστερου και συνήθως μακρόχρονου δεσμού, παρά την απαρχή μιας νέας φάσης στη ζωή των νεοσύμφων. Από την άλλη, ο γάμος δεν συνιστά, όπως άλλοτε, την αναγκαία συνθήκη για τη δημιουργία οικογένειας, καθώς ο αριθμός των ανύπαντρων μητέρων αυξάνεται. Εν όψει της νέας αυτής πραγματικότητας, δεν θα πρέπει να εκπλήσσει ότι, εδώ και χρόνια, τόσο τα δικαστήρια όσο και οι θεωρητικοί του δικαίου μας δέχονται ότι οι έννοιες της οικογένειας και του γάμου – όπως τις κατοχυρώνει το Σύνταγμα (άρθρο 21 παρ. 1) – δεν είναι στατικές, αλλά μεταβάλλονται μαζί με τις αξίες, τα ήθη και τις νοοτροπίες μιας κοινωνίας παραδοσιακά ανοιχτής σε ξένα ρεύματα και επιρροές, εξελίσσονται και αυτές, κάτι που ο νομοθέτης δεν δικαιούται να αγνοήσει.

2. Εξάλλου, παρά τις γνωστές προκαταλήψεις, υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός σεξουαλικά «διαφορετικών». Χωρίς βεβαίως να αναγνωρίζονται ως ξεχωριστή κατηγορία –πολύ λιγότερο ως μειονότητα– οι ομοφυλόφιλοι, οι λεσβίες, οι αμφιφυλόφιλοι και οι τρανσεξουαλικοί, σύμφωνα με τις καθιερωμένες διακρίσεις, έχουν επιβάλει την παρουσία τους άλλωστε, σε ένα ευρύτερο πεδίο του κοινωνικού χώρου. Δεν έχουν παύσει, παρά ταύτα, να αποτελούν αντικείμενο προσβλητικών συμπεριφορών εκ μέρους των αρχών αλλά και του «μέσου» πολίτη, καθώς τα στερεότυπα άλλων εποχών εξακολουθούν λίγο πολύ να επιβιώνουν. Έτσι, αν και η ύπαρξή τους δεν αποσιωπάται όπως παλαιότερα, οι σεξουαλικά διαφορετικοί απέχουν από το να έχουν κατακτήσει την πολυπόθητη ισοπολιτεία, καθώς δεν ζουν υπό καθεστώς ισότητας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σε σύγκριση με τους λοιπούς πολίτες. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι η ομοφυλοφιλία μεταξύ συναινούντων ενηλίκων έχει από μακρού αποποινικοποιηθεί και ότι, εδώ και χρόνια, μια σειρά δεσμευτικών και για τη χώρα μας ρυθμίσεων απαγορεύουν τις διακρίσεις με βάση το σεξουαλικό προσανατολισμό στους χώρους εργασίας – και όχι μόνον. Σημαντικός από την άποψη αυτή είναι ο ν. 3304/2005 για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, ανεξαρτήτως, μεταξύ άλλων, του γενετήσιου προσανατολισμού (ΦΕΚ 16 Α'). Με το νόμο αυτόν, το ελληνικό δίκαιο προσαρμόστηκε στις δύο σχετικές κοινοτικές Οδηγίες, τη με αριθμ. 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29.6.2000, και τη με αριθμ. 2000/78/ΕΚ επίσης του Συμβουλίου, της 27.11.2000.

3. Η καθυστέρηση του Έλληνα νομοθέτη να αναλάβει τις αναγκαίες πρωτοβουλίες φαίνεται ακόμη περισσότερο αν αναλογισθεί κανείς ότι, κατά την τελευταία δεκαε-

τία, με εξαίρεση την Ιταλία, όλοι ανεξαιρέτα οι κοινοτικοί εταίροι μας έχουν ψηφίσει νόμους για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των συμβιούντων σε ελεύθερες ενώσεις και των σεξουαλικά διαφορετικών: μετά την Ολλανδία (2001) και το Βέλγιο (2002), τον (πολιτικό βεβαίως) γάμο προσώπων που ανήκουν στο ίδιο φύλο αναγνώρισε πρόσφατα και η (βαθύτατα καθολική) Ισπανία (2005). Μετά τη Σουηδία (1994) και τα άλλα σκανδιναβικά κράτη, τη συμβίωση ομόφυλων και ετερόφυλων ζευγαριών έχει αναγνωρίσει με το Pacte civil de solidarité (γνωστότερο ως PACS) η Γαλλία από το 1999, καθώς και τα περισσότερα γερμανικά κρατίδια, ενώ πρόσφατα ψήφισε σχετικό νόμο η (επίσης θρησκευτικά συντηρητικότερη) Ιρλανδία (2004) και η Μεγάλη Βρετανία (2005). Εξάλλου, με εμπεριστατωμένες αποφάσεις που εξέδωσαν τα τελευταία χρόνια, τα Συνταγματικά Δικαστήρια της Γαλλίας (CC 9.11.1999) και της Γερμανίας (BVerfG 17.7.2002) επικύρωσαν τις νομοθετικές αυτές πρωτοβουλίες, προς τις οποίες, όπως ήταν φυσικό, πέραν της Εκκλησίας, είχαν αντιταχθεί και ποικιλώνυμοι συντηρητικοί κύκλοι.

4. Σκοπός της παρούσας πρωτοβουλίας είναι να θέσει τέρμα στις δυσμενείς διακρίσεις και να αποκαταστήσει την ισοπολιτεία στο πεδίο των ελεύθερων ενώσεων ετερόφυλων και ομόφυλων ζευγαριών. Για μεν τα πρώτα, δηλαδή τα ετερόφυλα ζευγάρια που ζουν μαζί επί πολλά χρόνια και δεν επιθυμούν να παντρευτούν, οι συντάκτες της παρούσας πρότασης είναι πεπεισμένοι ότι η δυνατότητα που τους παρέχεται (μέσω του καθιερούμενου συμφώνου συμβίωσης) να εξομοιώσουν τη σχέση τους – από πλευράς νομικών συνεπειών – με τη σχέση των συζύγων από γάμο θα συναντήσει ευρύτερη συναίνεση: η συνεχιζόμενη άρνηση των δικαστηρίων μας να αναγνωρίσουν στους επί μακρόν συμβιούντες στοιχειώδη δικαιώματα για αμοιβαία υποστήριξη και αλληλεγγύη φαίνεται σήμερα ακατανόητη· ακόμη σκληρότερη και προπάντων άδικη είναι η ίδια άρνηση όταν εκδηλώνεται στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης, της συνταξιοδότησης και της κληρονομικής διαδοχής. Όσο για τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια, επελέγη η λύση της καθιέρωσης και γι' αυτούς του συμφώνου συμβίωσης, με πλήρη εξομοίωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους με εκείνα των συζύγων από γάμο.

Β' Επί των άρθρων

1. Στο άρθρο 1 της πρότασης εξειδικεύεται ο σκοπός – και, μέσω αυτού, το περιεχόμενο – του συμφώνου συμβίωσης: μόνιμη ένωση ενηλίκων του ίδιου ή διαφορετικού φύλου, με σκοπό την αμοιβαία υποστήριξη και αλληλεγγύη και τη δημιουργία κοινότητας βίου. Με τις λέξεις «αμοιβαία υποστήριξη και αλληλεγγύη» υπονοείται η υποχρέωση υλικής και ηθικής βοήθειας και συμπράστασης των συμβιούντων, που πρέπει βεβαίως να είναι ενήλικες και να αποβλέπουν όχι απλώς σε μια παροδική σχέση, αλλά σε μια μακροχρόνια ένωση. Εξ ου και η αναφορά στη δημιουργία μιας «κοινότητας βίου». Απόρροια της αρχής της αυτονομίας και της ελεύθερης επιλογής, το σύμφωνο συμβίωσης αν και έχει, έτσι όπως ρυθμίζεται στην πρόταση, προεχόντως συμβατικό χαρακτήρα, συγκεντρώνει και πολλά χαρακτηριστικά θεσμού.

2. Το άρθρο 2 της πρότασης αναφέρεται στον τρόπο

σύναψης του συμφώνου. Συνεπώς προς τον προεχόντως συμβατικό χαρακτήρα του συμφώνου, η πρόταση αρκείται στην αυτοπρόσωπη και από κοινού δήλωση των ενδιαφερομένων ότι επιθυμούν να συμβιώσουν, η οποία γίνεται, χωρίς πανηγυρικό τύπο προς τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας του τόπου όπου οι δηλούντες προτίθενται να εγκατασταθούν. Μερίμνη του δημάρχου, η σχετική πράξη καταχωρίζεται και κοινοποιείται στον ληξιαρχό του τόπου γέννησης των δηλούντων. Για τον έλεγχο της τυχόν συνδρομής κωλυμάτων, η παράγραφος 2 προβλέπει ότι, επί ποινή απαραδέκτου της δήλωσης, οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν να επισυνάψουν πιστοποιητικά των οικείων αρχών, από τα οποία να προκύπτει ότι δεν συντρέχει στο πρόσωπό τους καμία από τις ιδιότητες που προβλέπει το άρθρο 3 της πρότασης.

3. Τα κωλύματα για την σύναψη συμφώνου συμβίωσης προβλέπονται από το *άρθρο 3*. Είναι έξι (6), τα τέσσερα (4) πρώτα από τα οποία συμπίπτουν με τα κωλύματα του γάμου που προβλέπει ο ΑΚ. Αν και απαρχαιωμένα, επαναλήφθηκαν και για το σύμφωνο συμβίωσης για λόγους ενότητας της έννομης τάξης. Το πέμπτο είναι το κώλυμα προηγούμενου συμφώνου, που εξακολουθεί να είναι σε ισχύ, ενώ το έκτο ορίζει ότι κωλύονται να συνάψουν σύμφωνο πρόσωπα, που κανένα τους δεν έχει νόμιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα. Εδώ όμως πρέπει να σημειώσουμε ότι αντίστοιχα πρέπει να τροποποιηθεί και ο ΑΚ στο άρθρο 1354 επ. και να προστεθεί ως κώλυμα για σύναψη γάμου η ύπαρξη προηγούμενου συμφώνου συμβίωσης που να είναι σε ισχύ, εκτός εάν πρόκειται για γάμο μεταξύ των συμβιούντων. Με την τελευταία ρύθμιση, την οποία – σημειωτέον – προβλέπουν σχεδόν όλες οι ισχύουσες νομοθεσίες ευρωπαϊκών κρατών, επιδιώκεται να αποτραπεί ο λεγόμενος «συμβιωτικός τουρισμός».

4. Το *άρθρο 4* είναι από τα σπουδαιότερα της πρότασης, καθώς προβλέπει τις έννομες συνέπειες που συνεπάγεται η σύναψη του συμφώνου. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι το σύμφωνο, όσο είναι σε ισχύ, έχει για τους συμβιούντες όλες τις προσωπικές και περιουσιακές συνέπειες που παράγει ο γάμος για τους συζύγους, εφαρμοζόμενων των διατάξεων των άρθρων 1386-1416, 1442 επ., 1820, 1821, 1824 και 1825 ΑΚ, καθώς και των σχετικών ρυθμίσεων της ισχύουσας φορολογικής, εργατικής, κοινωνικοασφαλιστικής και συνταξιοδοτικής νομοθεσίας. Κατά λογική ακολουθία, η παράγραφος 2 ορίζει ότι όπου κατά την κείμενη νομοθεσία αρκεί ή απαιτείται η συγκατάθεση του ενός συζύγου για να επέλθουν έννομες συνέπειες στο πρόσωπο του άλλου, οι σχετικές ρυθμίσεις εφαρμόζονται για τη συγκατάθεση του συμβιούντος. Για να επιτευχθεί μεγαλύτερη σαφήνεια, η παράγραφος 3 ορίζει ότι, με προεδρικό διάταγμα μπορεί να προβλεφθεί ότι συγκεκριμένες κάθε φορά ρυθμίσεις οποιουδήποτε άλλου κλάδου του δικαίου, που αναφέρονται στις σχέσεις των συζύγων από γάμο, εφαρμόζονται και στους συμβιούντες. Τέλος, η παράγραφος 4 ορίζει ότι, σε περίπτωση αμφισβήτησης για την εφαρμογή διατάξεων, το πρωτοδικείο του τόπου της συγκατοίκησης ή της τελευταίας συγκατοίκησης των συμβιούντων αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, ύστερα από αίτηση του ενός από αυτούς ή, σε περίπτωση που αυτός

έχει εκλείψει, των κατιόντων του, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά και στον άλλο. Αναφορικά με την προστασία των παιδιών που γεννιούνται στα πλαίσια του συμφώνου συμβίωσης, αυτά ασχέτως προσωπικών συμφωνιών των συμβαλλομένων, θα πρέπει να τύχουν της απόλυτης προστασίας που επιφυλάσσει ο ΑΚ για παιδιά που είναι γεννημένα σε γάμο, με ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων των άρθρων 1465 επ., 1513 επ. και 1485 επ. του ΑΚ.

Το κυριότερο όμως είναι ότι σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να τεθεί συμπληρωματική διάταξη στο άρθρο 932 ΑΚ, ώστε στην έννοια της οικογένειας του θύματος λόγω ψυχικής οδύνης από το θάνατο του οικείου τους να περιληφθεί και ο σύντροφος που ζούσε με τον θανόντα σε σύμφωνο συμβίωσης, ώστε να αποτρέψουμε τις κοινωνικές αδικίες που έχουμε δει ως σήμερα και να δύναται ο σύντροφος αυτός να λαβαίνει τη σχετική αποζημίωση που τη δικαιούται πολύ περισσότερο από τυχόν συγγενείς του θανόντα, με τους οποίους ο ίδιος μπορεί να μην είχε καθόλου σχέσεις.

5. Για λόγους έμφασης, το *άρθρο 5* της πρότασης ορίζει κάτι που απαγορεύει ήδη έμμεσα η ισχύουσα νομοθεσία (άρθρο 1545 ΑΚ): ότι δηλαδή, ως μη παντρεμένοι, οι συμβιούντες δεν μπορούν να υιοθετήσουν από κοινού ανήλικο. Προφανώς, η προηγούμενη υιοθεσία από έναν τουλάχιστον από τους συμβιούντες δεν συνιστά κώλυμα για τη σύναψη του συμφώνου και δεν απαγορεύεται η επιγενόμενη υιοθεσία ανηλίκου από τον καθέναν από τους συμβιούντες χωριστά.

6. Το *άρθρο 6* της πρότασης αναφέρεται στη λύση του συμφώνου, για την επέλευση της οποίας δεν προβλέπεται η έκδοση διαζυγίου, αλλά μια διαδικασία απλούστερη, που συνάδει με το πνεύμα που διέπει τον εισαγόμενο θεσμό. Εκτός από το θάνατο και το γάμο των συμβιούντων μεταξύ τους, εφόσον είναι ετερόφυλοι, ως λόγος λύσης του συμφώνου προβλέπεται η από κοινού δήλωση των συμβιούντων από τη μια, και η μονομερής (αναίτιολογητη) δήλωση του καθενός από αυτούς, με επέλευση όμως των συνεπειών της έξι (6) μήνες αργότερα. Τέλος, η παρ. 6 του άρθρου 7 ορίζει ότι, μετά τη λύση του συμφώνου, οι πρώην συμβιούντες ρυθμίζουν ωστόσο με συμφωνία ενώπιον συμβολαιογράφου τις περιουσιακές σχέσεις τους. Σε κάθε περίπτωση όμως μετά τη λύση του συμφώνου, οι οποιοσδήποτε συμφωνίες των συμβαλλομένων στο σύμφωνο ενώπιον συμβολαιογράφου δεν μπορούν να παραβιάζουν το ελάχιστο των δικαιωμάτων που επιφυλάσσει για το αδύναμο μέλος ο ΑΚ στα άρθρα 1386 έως 1416 και 1440 επ. του ΑΚ. Σε περίπτωση διαφωνίας, προβλέπεται ότι, επιφυλασσομένων των εκατέρωθεν αξιώσεων για αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης, τις περιουσιακές εκκρεμότητες της συμβίωσης ρυθμίζει το πρωτοδικείο του τόπου της τελευταίας συγκατοίκησης των πρώην συμβιούντων, ύστερα από αίτηση ενός από αυτούς, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά και στον άλλο.

7. Το *άρθρο 7* της πρότασης απειλεί με ποινές φυλάκισης όσους συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης ενώ συντρέχει στο πρόσωπό τους ένα ή περισσότερα από τα κωλύματα του άρθρου 3. Η ίδια ποινή επιβάλλεται και στον άλλο συμβιούντα, αν τελούσε σε γνώση του κωλύ-

ματος του πρώτου. Ποινή φυλάκισης αλλά μικρότερης διάρκειας απειλεί η παράγραφος 2 κατά εκείνου ο οποίος, για να συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή για να το λύσει, δηλώνει στις αρχές ψευδή στοιχεία, ενώ η παράγραφος 3 τιμωρεί ως παράβαση καθήκοντος, κατά το άρθρο 259 ΠΚ, την άρνηση από τον οικείο δήμαρχο να εκτελέσει τις υποχρεώσεις του που προβλέπει το άρθρο 1.

Αθήνα, 4 Νοεμβρίου 2008

Οι προτείνοντες Βουλευτές

Θεοδώρα Τζάκρη
Ιωάννης Αμοιρίδης
Χρύσα Αράπογλου
Ευάγγελος Βενιζέλος
Μιχάλης Καρχιμάκης
Χαράλαμπος Καστανίδης
Ιωάννης Κουτσούκος
Γεώργιος Νικητιάδης
Γεώργιος Ντόλιος
Γεώργιος Παπαγεωργίου
Γεώργιος Παπαδημητρίου
Αλέξανδρος Παπαδόπουλος
Γεώργιος Πεταλωτής
Φίλιππος Πετσάλνικος
Δημήτριος Ρέππας
Παναγιώτης Ρήγας
Κωνσταντίνος Ρόβλιας
Μαρία Σκραφνάκη
Τηλέμαχος Χυτήρης

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Σύμφωνο Συμβίωσης

Άρθρο 1 Σκοπός

Το σύμφωνο συμβίωσης ρυθμίζει τη μόνιμη ένωση ενηλίκων του ίδιου ή διαφορετικού φύλου, με σκοπό την αμοιβαία υποστήριξη και αλληλεγγύη και τη δημιουργία κοινότητας βίου.

Άρθρο 2 Τρόπος σύναψης

1. Το σύμφωνο συμβίωσης συνάπτεται με από κοινού δήλωση των δύο ενδιαφερομένων ότι επιθυμούν να συμβιώσουν. Η δήλωση γίνεται αυτοπροσώπως προς τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας του τόπου όπου αυτοί προτίθενται να συγκατοικήσουν, ή προς το νόμιμο αναπληρωτή τους, που είναι υποχρεωμένοι να την καταχωρήσουν, να συντάξουν σχετική πράξη και να κοινοποιήσουν αντίγραφο της τελευταίας στον ληξιαρχο του τόπου γέννησης καθενός από τους συμβιούντες.

2. Επί ποινή απαραδέκτου, οι ενδιαφερόμενοι επισυνάπτουν στη δήλωση πιστοποιητικά των οικείων αρχών, από τα οποία προκύπτει ότι δεν συντρέχει στο πρόσωπό τους κανένα από τα κωλύματα του άρθρου 3 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 3 Κωλύματα

Εμποδίζεται η σύναψη συμφώνου συμβίωσης:

α. Από συγγενείς εξ αίματος, σε ευθεία γραμμή απεριορίστα και σε πλάγια γραμμή ως και τον τέταρτο βαθμό.

β. Από συγγενείς εξ αγχιστείας, σε ευθεία γραμμή απεριορίστα και σε πλάγια γραμμή ως και τον τρίτο βαθμό.

γ. Εκείνου που υιοθέτησε ή των κατιόντων του με αυτόν που υιοθετήθηκε. Το κώλυμα διατηρείται και μετά τη λύση της υιοθεσίας.

δ. Ανάμεσα σε δύο πρόσωπα, όταν ένα τουλάχιστον από αυτά είναι παντρεμένο.

ε. Ανάμεσα σε δύο πρόσωπα, όταν ένα τουλάχιστον από αυτά δεσμεύεται από σύμφωνο συμβίωσης που είναι σε ισχύ.

στ. Ανάμεσα σε δύο πρόσωπα, όταν κανένα από αυτά δεν είναι εγκατεστημένο νόμιμα στην Ελλάδα.

ζ. Να εμποδίζεται η σύναψη γάμου πριν λυθεί ή ακυρωθεί αμετάκλητο σύμφωνο συμβίωσης που είναι σε ισχύ.

Άρθρο 4 Δικαιώματα και υποχρεώσεις συμβιούντων

1α. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 4 και 5 του παρόντος νόμου, το σύμφωνο έχει για τους συμβιούντες όλες τις προσωπικές και περιουσιακές συνέπειες που παράγει ο γάμος για τους συζύγους, εφαρμόζομένων σε αυτούς των διατάξεων των άρθρων 1386 - 1416, 1442 επ., 1820, 1821, 1824 και 1825 ΑΚ, καθώς και των σχετικών ρυθμίσεων της ισχύουσας φορολογικής, εργατικής, κοινωνικοασφαλιστικής και συνταξιοδοτικής νομοθεσίας.

1β. Αναφορικά με τα παιδιά που γεννιούνται στη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης, θα πρέπει να ισχύει το τεκμήριο πατρότητας και οι ρυθμίσεις για το επώνυμο σε ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 1465 επ. του ΑΚ. Αναφορικά με τη γονική μέριμνα του τέκνου που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε 300 ημέρες από τη λύση ή την αναγνώριση της ακυρότητας του η γονική μέριμνα ανήκει και στους δύο γονείς και ασκείται από κοινού. Οι διατάξεις του ΑΚ για τη γονική μέριμνα των τέκνων των γεννηθέντων σε γάμο εφαρμόζονται αναλογικά και στην περίπτωση αυτή, ενώ μετά τη λύση του συμφώνου συμβίωσης (πλην της περιπτώσεως θανάτου του ενός γονέα) για την άσκηση της γονικής μέριμνας εφαρμόζεται το άρθρο 1513 επ. του ΑΚ. Τέλος αναφορικά με τα δικαιώματα διατροφής μεταξύ ανιόντων και κατιόντων στα πλαίσια του συμφώνου συμβίωσης, εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 1485 επ. του ΑΚ.

2. Όπου κατά την κείμενη νομοθεσία αρκεί ή απαιτείται η συγκατάθεση του ενός συζύγου για την επέλευση έννομων συνεπειών στο πρόσωπο του άλλου, οι σχετικές ρυθμίσεις εφαρμόζονται για τη συγκατάθεση του συμβιούντος.

3. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μπορεί να προβλεφθεί ότι συγκεκριμένες κάθε φορά ρυθμίσεις οποιουδήποτε άλλου κλάδου του δικαίου, που αναφέρονται στις σχέσεις των συζύγων από γάμο, εφαρμόζονται και στους συμβιούντες.

4. Σε περίπτωση αμφισβήτησης για την εφαρμογή διατάξεων, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 3 του παρόντος άρθρου, το πρωτοδικείο του τόπου της συγκατοίκησης ή της τελευταίας συγκατοίκησης των συμβιούντων αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, ύστερα από αίτηση του ενός από αυτούς ή, σε περίπτωση που αυτός έχει εκλείψει, των κατιόντων του.

5. Στην έννοια της οικογένειας του θύματος λόγω ψυχικής οδύνης από το θάνατο του οικείου τους περιλαμβάνεται και ο σύντροφος που ζούσε με τον θανόντα σε σύμφωνο συμβίωσης.

Άρθρο 5 **Υιοθεσία**

Μετά τη σύναψη του συμφώνου, δεν επιτρέπεται η από κοινού υιοθεσία ανηλίκου από τους συμβιούντες.

Άρθρο 6 **Λύση του συμφώνου**

1. Το σύμφωνο συμβίωσης λύεται με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

- α. Με το θάνατο του ενός από τους συμβιούντες.
- β. Με το γάμο των δύο συμβιούντων μεταξύ τους.
- γ. Με κοινή συμφωνία των συμβιούντων.

δ. Με μονομερή δήλωση του ενός από τους συμβιούντες.

2. Στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου, η λύση του συμφώνου επέρχεται κατά την ημερομηνία του θανάτου. Προς τούτο, ο επιζών υποβάλλει αντίγραφο της ληξιαρχικής πράξης του θανάτου του άλλου συμβιούντος, στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας προς τον οποίο οι συμβιούντες είχαν από κοινού απευθύνει την αρχική δήλωσή τους για συμβίωση.

3. Στην περίπτωση β' της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου, η λύση του συμφώνου επέρχεται από τη σύναψη του γάμου.

4. Στην περίπτωση γ' της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου, η λύση του συμφώνου επέρχεται με την υποβολή από τους συμβιούντες κοινής δήλωσης ότι προτίθενται να τερματίσουν τη συμβίωσή τους στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας προς τον οποίο είχαν από κοινού απευθύνει την αρχική δήλωσή τους για συμβίωση. Η δήλωση δεν επιτρέπεται να περιέχει όρους, επιφυλάξεις ή αιρέσεις.

5. Στην περίπτωση δ' της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου, η λύση του συμφώνου επέρχεται μετά την παρέλευση έξι (6) μηνών από την επίδοση έγγραφης ανακοίνωσης του ενός συμβιούντος προς τον άλλο ότι επιθυμεί να τερματίσει τη συμβίωση. Η ανακοίνωση δεν επιτρέπεται να περιέχει όρους, επιφυλάξεις ή αιρέσεις και θεωρείται ως ουδέποτε γενομένη αν ο ενδιαφερόμενος δεν υποβάλει μέσα σε δύο (2) μήνες από την επίδοσή της αντίγραφο της στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας προς τον οποίο οι συμβιούντες είχαν από κοινού απευθύνει την αρχική δήλωσή τους για συμβίωση.

6. Οι πρώην συμβιούντες ρυθμίζουν με συμφωνία ενώπιον συμβολαιογράφου τις περιουσιακές σχέσεις τους με την επιφύλαξη της τήρησης των διατάξεων 1386 μέχρι 1416 του ΑΚ. Σε περίπτωση διαφωνίας, επιφυλασσομένων των εκατέρωθεν αξιώσεων για αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης, τις περιουσιακές εκκρεμότητες της συμ-

βίωσης ρυθμίζει το πρωτοδικείο του τόπου της τελευταίας συγκατοίκησης των πρώην συμβιούντων, ύστερα από αίτηση ενός από αυτούς.

Άρθρο 7 **Ποινικές κυρώσεις**

1. Όποιος συνάπτει σύμφωνο συμβίωσης ενώ συντρέχει στο πρόσωπό του ένα ή περισσότερα από τα κωλύματα του άρθρου 3 του παρόντος νόμου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Η ίδια ποινή επιβάλλεται και στον άλλο συμβιούντα, αν τελούσε σε γνώση του κωλύματος του πρώτου.

2. Όποιος για να συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή για να το λύσει δηλώνει στις αρχές ψευδή στοιχεία, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι (6) μηνών.

3. Η μη αποδοχή και η μη καταχώρηση της δήλωσης της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του παρόντος νόμου από τον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο κοινότητας και η μη σύνταξη από αυτούς της προβλεπόμενης από την ίδια διάταξη πράξης συνιστά παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται, σύμφωνα με το άρθρο 259 ΠΚ.

Άρθρο 8 **Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 4 Νοεμβρίου 2008

Οι προτείνοντες Βουλευτές

Θεοδώρα Τζάκρη
Ιωάννης Αμοιρίδης
Χρύσα Αράπογλου
Ευάγγελος Βενιζέλος
Μιχάλης Καρχιμάκης
Χαράλαμπος Καστανίδης
Ιωάννης Κουτσούκος
Γεώργιος Νικητιάδης
Γεώργιος Ντόλιος
Γεώργιος Παπαγεωργίου
Γεώργιος Παπαδημητρίου
Αλέξανδρος Παπαδόπουλος
Γεώργιος Πεταλωτής
Φίλιππος Πετσάλνικος
Δημήτριος Ρέππας
Παναγιώτης Ρήγας
Κωνσταντίνος Ρόβλιας
Μαρία Σκραφνάκη
Τηλέμαχος Χυτήρης